ВІДГУК

офіційного опонента
доктора юридичних наук, професора Луценка Юрія Васильовича
на дисертацію Дашковської Анастасії Володимирівни
“Адміністративно-правовий статус
Ради національної безпеки і оборони України”, поданої на здобуття ступеня
доктора філософії в галузі знань 08 “Право”
за спеціальністю 081 “Право”

Вивчення рукопису дисертації Дашковської Анастасії Володимирівни, а також ознайомлення з публікаціями здобувачки за темою дослідження дають підстави для попереднього висновку, що дисертанткою виконано роботу на належному науковому й методологічному рівні та досягнуто поставлених дослідницьких цілей. Цей висновок підтверджується сумою основних критеріїв, за якими оцінюються такі наукові роботи.

Актуальність теми дослідження.

Основним пріоритетним завданням для будь-якої країни є гарантування високого рівня національної безпеки в системі державного управління як важливої та обов’язкової передумови її сталого, прогресивного та ефективного розвитку.

Серед теоретичних проблем, які пов’язані з належним забезпеченням безпеки та оборони держави, одне з головних місць займають питання, що пов’язані з повноваженнями суб’єктів адміністративно-правового забезпечення сектору безпеки і оборони. Зростанням внутрішніх і зовнішніх викликів та загроз, які негативно впливають на стан національної безпеки держави, суттєво актуалізується проблема її належного забезпечення, у зв’язку з цим, посилюється роль усієї державної системи управління. Таким чином, формування та реалізація національної безпеки Україні є чи не найголовнішим питанням сьогодення, особливо під час наявної воєнної агресії РФ проти України.

Саме тому залишаються актуальними питання адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України.

Про актуальність дисертаційного дослідження свідчить і зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Зокрема, дисертаційне дослідження виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 237/2023; Основних

наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук на 2019–2023 роки, затверджених постановою Президії Національної академії наук України від 30 січня 2019 року № 30; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454.

Тему дисертаційного дослідження затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 26 жовтня 2021 року (протокол № 20).

Теоретико-методологічна основа дослідження є ґрунтовною та всебічною. Авторка критично переосмислює наукові напрацювання відомих вчених, формулює відповідне авторське бачення щодо адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України. Правильне визначення об'єкта та предмета дослідження, формулювання на цій основі взаємопов'язаних та взаємообумовлених завдань дало можливість авторці логічно та послідовно викласти матеріал, розкрити повно проблемні питання та надати своїм висновкам переконливої аргументації.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Викладені у вступі та розділах основної частини роботи положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують в тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, мало розробленими в адміністративно-правовій науці тому є перспективними для дослідження.

Достатньо вдало дисертанткою сформульовано об'єкт дослідження, яким виступають суспільні відносини у сфері публічного адміністрування національної безпеки і оборони, а також його *предмет* – адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.

Для досягнення поставленої мети дисертанткою було сформульовано та послідовно вирішено *вісім дослідницьких завдань*:

– розглянути історіографію та сучасний стан дослідження правового статусу Ради національної безпеки і оборони України;

– виокремити роль і місце Ради національної безпеки і оборони України в системі публічної адміністрації;

– розкрити поняття та структуру адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України;

– встановити особливості нормативно-правового регулювання адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України;

– схарактеризувати завдання, права й обов'язки як елементи адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України;

– висвітлити особливості введення в дію рішень та юридичної відповідальності Ради національної безпеки і оборони України;

– порівняти зарубіжний досвід публічного адміністрування у сфері забезпечення національної безпеки і оборони держав;

– визначити напрями вдосконалення адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України.

Вирішення вказаних завдань підтверджується як загальними висновками (стор. 189–195), так і висновками до окремих розділів дисертації (стор. 61–63, 130–134, 186–195).

Теоретичний та емпіричний матеріал, наукові позиції, аналізуються А. В. Дашковською за допомогою комплексу філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів, зокрема: *діалектичний* – задля дослідження теоретичних і нормативних положень щодо адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України; *класифікації та групування* – для визначення особливостей та систематизації повноважень Ради національної безпеки і оборони України; *історико-правовий* – з метою дослідження процесу становлення Ради національної безпеки і оборони України; *структурно-функціональний* – для дослідження особливостей діяльності Ради національної безпеки і оборони України; *порівняльно-правовий* – під час аналізу зарубіжного досвіду публічного адміністрування у сфері національної безпеки й оборони; *структурно-логічний* – для аналізу адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України; *статистичний та документального аналізу* – для виявлення недоліків адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України; *моделювання* – задля розроблення пропозицій стосовно вдосконалення національної законодавчої бази; *статистичний* – з метою аналізу й узагальнення емпіричної інформації, яка стосується предмету дисертаційного дослідження.

Належна методологія дослідження є підтвердженням достовірності наукових положень, висновків і результатів, викладених у рецензованій роботі.

Дисертанткою опрацьовано 287 наукових та нормативно-правових джерел, на які авторка посилається у тексті рукопису під час полеміки щодо окремих питань проблематики дослідження та обґрунтовування власних висновків, що вказує на достатні знання дисертанткою предмета, на її навички до самостійного наукового аналізу.

Зазначені показники свідчать про наявність комплексної, цілісної роботи, вказують, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації мають достатній ступінь наукової обґрунтованості, є достовірними.

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження. Дисертацію надано у виді рукопису, загальний обсяг якого становить 255 сторінки. Основна частина дисертації (195 сторінок) охоплює три розділи, що містить вісім підрозділів.

Викладені у вступі та розділах основної частини дисертації положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, перспективними для наукового дослідження.

Про обґрунтованість отриманих даних і сформульованих висновків свідчить аналіз теоретичної основи дисертації, її інформаційного та емпіричного підґрунтя. При написанні роботи авторка опрацювала достатній масив наукової літератури: наукові праці фахівців, у тому числі зарубіжних, у галузі теорії права, конституційного, адміністративного, міжнародного права та ін.

Емпіричним підґрунтям дослідження становлять статистичні дані та інші показники щодо діяльності уповноважених суб'єктів публічного адміністрування стосовно забезпечення національної безпеки і оборони України в різні періоди, у тому числі під час воєнного стану; результати анкетування 234 респондентів (посадових осіб державних органів, які беруть участь у виконанні завдань із забезпечення національної безпеки і оборони), правова публіцистика, а також власний досвід роботи авторки в інституціях сектору безпеки України.

Наукова новизна висновків, пропозицій та рекомендацій, сформульованих у дисертації полягає в тому, що дисертація А. В. Дашковської є одним з перших в Україні комплексним правовим дослідженням сучасних проблем, які стосуються адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України. У роботі на основі положень чинного національного законодавства сформульовано і обґрунтовано низку висновків та рекомендацій, що спрямовані на підвищення ефективності діяльності органів державної влади України.

Так, заслуговують на підтримку й визнання елементами наукової новизни дослідження вперше обґрунтовані в рецензованій праці такі здобутки дисертантки:

1) визначено адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України як систему закріплених у законодавстві ознак, що визначають її роль, місце та призначення в системі публічного адміністрування, вказують на

специфіку і відмінність від інших державних органів та порядок взаємодії з ними;

2) розкрито засади нормативно-правового регулювання адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України, до яких віднесено вплив держави на сукупність суспільних відносин, що стосуються: встановлення місця досліджуваного органу в системі публічного управління; визначення меж його повноважень і компетенції; реалізації цим органом прав й обов'язків, встановлення порядку його взаємодії з іншими суб'єктами владних повноважень, юридичними та фізичними особами; визначення особливостей юридичної відповідальності цього органу, а також формування правил поведінки його посадових і службових осіб;

3) запропоновано власну класифікацію завдань, прав та обов'язків Ради національної безпеки і оборони України як ключових елементів адміністративно-правового статусу цього органу;

4) обґрунтовано доцільність удосконалення правових засад діяльності Ради національної безпеки і оборони України шляхом внесення низки змін і доповнень до Закону України "Про Раду національної безпеки і оборони України".

На увагу і обговорення заслуговують й ті положення, які, будучи відомими в науці адміністративного права, в рецензованій роботі були удосконалені, й ті, які одержали подальший розвиток.

У цілому презентовані авторкою елементи наукової новизни є достатніми для дисертаційного дослідження такого рівня.

Практичне значення дисертаційного дослідження, яке розглядається, не викликає сумнівів, адже його результати використані та використовуються у *науково-дослідній сфері* – для подальшого вирішення проблемних питань, пов'язаних із дослідженням адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України; *нормотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства, що регламентує діяльність і визначає адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України; *освітньому процесі* – під час проведення занять з навчальних дисциплін "Публічне адміністрування", "Управління в правоохоронних органах", "Стратегічне управління в публічній сфері", "Забезпечення законності в публічному управлінні" та ін.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні теоретичні положення і результати, практичні рекомендації дисертаційного дослідження знайшли відображення у 14 одноосібних наукових публікаціях, зокрема у п'яти статтях – у виданнях, що включені МОН України до переліку наукових фахових

видань з юридичних наук, а також у дев'яти тезах, що опубліковані в збірниках матеріалів науково-практичних і міжнародних конференцій.

Наукові публікації дисертантки свідчать про її послідовну роботу над розв'язанням поставленого наукового завдання починаючи з 2021 року. У публікаціях достатньо відображені всі розділи дисертаційної роботи. Також слід зазначити, що результати дисертаційного дослідження достатньо апробовані.

Оформлення дисертації. Дисертація А. В. Дашковської оформлена згідно із нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю, що оптимально поєднує складові представленого дослідження. Положення, висновки та пропозиції, що містяться в науковій праці, характеризуються завершеністю, аргументованістю та послідовністю.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення дисертаційного дослідження, наукових публікацій авторки, фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація А. В. Дашковської є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Разом з тим, ознайомлення з дисертаційним дослідженням А. В. Дашковської дозволяє висловити окремі побажання і критичні судження, які потребують додаткової аргументації чи дискусії:

1. Пошук оптимальних шляхів публічного адміністрування у сфері національної безпеки і оборони в сучасних умовах є надзвичайно важливим та актуальним питанням для будь-якої країни, з огляду на це, видається не зрозумілим чому при дослідженні зарубіжного законодавства з окресленої проблематики колом наукових інтересів здобувачки стали лише США, Великобританія, ФРН та Франція (стор. 135–170)? На думку офіційного опонента, дисертантці у своєму дослідженні необхідно було б також звернути увагу і на країни, які за глобальним індексом миру є найбезпечнішими країнами світу, до таких країн наразі відносять: Ісландію, Люксембург, Норвегію, Швейцарію та Данію.

2. Дисертантка у роботі (стор. 43) пропонує внести зміни та доповнення до ст. 5 Закону України "Про Раду національної безпеки і оборони України" де вбачає за доцільне закріпити положення наступного змісту: *"...Голова РНБО України обирається двома третинами голосів від загальної кількості персонального складу цього органу шляхом таємного голосування."*. На думку офіційного опонента дана пропозиція є дискусійною оскільки ст. 107 Конституції України передбачено, що Головою Ради національної

безпеки і оборони України є Президент України. Водночас, лише **компетенція** та **функції** Ради національної безпеки і оборони України можуть **визначатися законом**.

3. Дисертантка при нагоді вірно посилається на нормативно-правові акти, які стосуються адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України. До таких актів вона відносить законодавчі акти, що визначають конституційні засади здійснення політики у сфері національної безпеки та оборони України, а саме: Декларацію про державний суверенітет України, постанову Верховної Ради Української РСР "Про проголошення незалежності України" та Конституцію України. Водночас, до тих законів, що визначають концептуальні засади забезпечення національної безпеки та оборони України авторка відносить в першу чергу такі: Закон України "Про основи національної безпеки України" (стор. 86, 239), Закон України "Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави" (стор. 86, 89), "Про організацію оборонного планування"(стор. 86, 89) та ін. Однак, необхідно звернути увагу, що зазначені нормативно-правові акти втратили свою чинність ще у 2018 році після прийняття Закону України "Про національну безпеку"[1]. Також у роботі здобувачка посилається і на низку законів, які втратили свою чинність при реформуванні сектору безпеки і оборони України: Закон України "Про особливості приватизації підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України"[2] (стор. 86), Закон України "Про державне оборонне замовлення"[3] (стор. 86–87).

4. Дисертація тільки виграла б якби авторка під час анкетування/інтерв'ювання осіб не обмежилась періодом з 2021 по 2023 роки щодо проблемних питань, які існують у секторі безпеки і оборони України в частині діяльністю Ради національної безпеки і оборони України (стор. 236).

Разом з тим, зроблені зауваження і побажання стосуються дискусійних питань, не піддають сумніву основні наукові результати, які отримані авторкою особисто, і підтверджують лише складність досліджуваної А. В. Дашковською проблематики.

---

[1] Закон України "Про національну безпеку" від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 31. Ст. 241.

[2] Див. чинний Закон України "Про приватизацію державного і комунального майна" від 18.01.2018 р. № 2269-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 12. Ст. 68.

[3] Див. чинний Закон України "Про оборонні закупівлі" від 17.07.2020 р. № 808-IX. Відомості Верховної Ради. 2020. № 21. Ст. 73.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Дашковської Анастасії Володимирівни "Адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України", є завершеною, самостійною підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що у сукупності розв'язують конкретне науково-прикладне завдання, яке має істотне значення для адміністративного права і полягає у комплексному розробленні питань, що стосуються адміністративно-правового статусу Ради національної безпеки і оборони України, формулюванні обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності його законодавчої регламентації, а також у розробленні рекомендацій щодо практики застосування адміністративно-правових норм у цій царині. Дисертація відповідає спеціальності 081 "Право".

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Дисертація також відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації (зі змінами від 12 липня 2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка – **Дашковська Анастасія Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії** з галузі знань 08 "Право" за спеціальністю 081 "Право".

Офіційний опонент –
професор кафедри публічного та міжнародного права
Державного вищого навчального закладу
"Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана"
доктор юридичних наук, професор **Юрій ЛУЦЕНКО**

Ю. Луценка
ЗАСВІДЧУЮ
...альник відділу кадрів
...національний економічний
...імені Вадима Гетьмана
...Черепкун
20___р.